

อิทธิพลของการลงโทษจำคุกกับลักษณะ ที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง The Effects of Imprisonment on the Characteristics Related to the Tendency to Repeat Criminal Offenses by Inmates

ณ.กะณเณอ มณีเทพ*

Choukacher Maneethep

เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์**

Kasemsarn Chotchakornpant

■ บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องอิทธิพลจากการลงโทษจำคุกต่อลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) เพื่อศึกษาลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการถูกตีตราทางสังคมด้วยการลงโทษจำคุกต่อลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง และ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลร่วมระหว่างอายุและโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู กับลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง โดยการศึกษาจากเอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ต้องขังชายที่ต้องขังในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจำนวน 444 คน

ผลการวิจัยสรุปว่า 1) ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาข้อมูลแต่ละด้าน พบว่าผู้ต้องขังมีลักษณะของการต่อต้านค่านิยมของสังคม (Anti - social Values)

* นักศึกษาปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
Master's student, the Master of Public Administration Program, NIDA.

** รองศาสตราจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
Associate Professor, the Faculty of Public Administration, NIDA.

Received: December 13, 2018 Revised: February 20, 2019 Accepted: March 15, 2019

และการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Entitlement) อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ลักษณะด้านการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) และการมีความสามารถในการควบคุมตนเองต่ำ (Low Self-control) อยู่ในระดับน้อยและมีลักษณะด้านการขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (Cognitive Laziness) ในระดับน้อยที่สุด 2) จำนวนครั้งในการจำคุกและอายุของผู้ต้องขัง มีอิทธิพลต่อลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง โดยผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งมากกว่าจะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังมากกว่า ซึ่งสะท้อนจำนวนครั้งในการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนของบุคคลนั้น ๆ ส่งผลให้เกิดการติตราวซ้ำจากสังคม และถูกปฏิเสธจากสังคม และผู้ต้องขังที่มีอายุน้อยกว่าจะมีระดับการติตราวตนเองเป็นอาชญากรมากกว่าผู้ต้องขังที่มีอายุมากกว่า เนื่องจากผู้ที่มีอายุน้อยกว่ามีความมั่นคงทางด้านอารมณ์ ความคิด ทำให้มีภูมิคุ้มกันปฏิกิริยาตอบโต้จากสังคมมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 3) ไม่พบว่า มีอิทธิพลร่วมระหว่างอายุและโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูต่อลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง

คำสำคัญ : อาชญากร, ผู้ต้องขัง และการถูกติตราวทางสังคม

■ Abstract

The objective of the research entitled "The Effects of Imprisonment on the Characteristics Related to the Tendency to Repeat Criminal Offenses by Inmates"

was to study: 1) the characteristics related to the tendency to repeat criminal offenses by inmates, 2) the effects of imprisonment-related social stigmatization on the characteristics related to the tendency to repeat criminal offenses by inmates, and 3) the interaction effects between age plus rehabilitation programs and the characteristics related to the tendency to repeat criminal offenses by inmates. This research involved the review of literature on relevant theories as well as questionnaire-based surveys with 444 drug-related inmates.

The research found that most of the inmates possessed characteristics related to the tendency to repeat criminal offenses at a low level. However, in all aspects, they had anti-social values and entitlement at a high level, while their rationalization and low self-control were at a low level. Their cognitive laziness was at the lowest level. The number of times being imprisoned and age were factors which contributed to their characteristics related to the tendency to repeat criminal offenses. The higher the number of times of being imprisoned, the more likely the inmates had characteristics related to the tendency to repeat criminal offenses. This reflected the number of times of deviant behaviors they implemented, which resulted in them experiencing repeated social stigmatization and social

rejection. The research revealed that the younger inmates had a higher level of self-stigmatization related to being criminals than their older counterparts. This was derived from the fact that the older inmates had more emotional and cognitive stability; thus, they were more immune to social reactions than the younger ones. No interaction effects between age plus rehabilitation programs and the characteristics related to the tendency to repeat criminal offenses by inmates were identified.

Keywords : Criminals, Inmates, and Social Stigma.

■ บทนำ

การกระทำของแต่ละบุคคลย่อมส่งผลต่อส่วนรวม เพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยและสิทธิเสรีภาพของสังคมเอาไว้ ผู้ที่อยู่ในสังคมจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม ค่านิยม และกฎระเบียบที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับ และกำหนดไว้ในกาอยู่ร่วมกัน (ธานี, 2557, หน้า 15) แต่ในทุกสังคมย่อมมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมหรือละเมิดกฎระเบียบ ส่งผลให้คนในสังคมเกิดความรู้สึกว่าถูกทำลายความชอบธรรมหรือมาตรฐานที่ตนยึดมั่น นำไปสู่ปฏิกิริยาตอบโต้ผู้ที่กระทำเช่นนั้นในลักษณะเชิงลบ (เสริม, 2558, หน้า 127-132) ปฏิกิริยาเช่นนี้คือ การตีตราจากสังคม (Social Labeling)

ทั้งนี้ การตีตราจากสังคมอย่างเป็นทางการโดยกระบวนการของรัฐจะสร้างรอยมลทินหรือตราประทับเชิงลบให้แก่ผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอย่างร้ายแรง มากกว่าการตีตราจากสังคมที่ไม่เป็นทางการ (Tannenbaum, 1938) เนื่องจากเป็นการใช้อำนาจในฐานะตัวแทนของคนส่วนใหญ่ของสังคมในการลงโทษบุคคลนั้น โดยเฉพาะการลงโทษ “จำคุก” ที่แยกผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกจากสังคมในภาพของ “นักโทษ” ซึ่งอาจส่งผลต่อความรู้สึกของสังคมว่าบุคคลที่ถูกแบ่งแยกเหล่านี้ ว่ามีลักษณะของการเป็นสิ่งแปลกปลอม ต้องถูกแยกออกจากระบบสังคมปกติของมนุษย์ มีสถานะเป็นสิ่งที่อื่นที่ไม่ได้มีสิทธิและเสรีภาพของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกับมนุษย์คนอื่น และกระบวนการทางสังคมดังกล่าว ยังเป็นการตอกย้ำอดีตที่เคยผ่านการเป็นผู้ต้องขัง ว่าเป็นผู้ที่มีมลทินที่เคยถูกตัดความสัมพันธ์จากโลกภายนอก ไม่มีสิทธิพื้นฐานในการกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ แม้แต่ตัวตนของตนเอง ภายใต้ระยะเวลาที่ถูกคุมขัง นับเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้ต้องขังสูญเสียความเป็นตัวเอง (Prisonization) (นันทิ, 2542, หน้า 101) ทั้งสูญเสียการติดต่อกับบุคคลใกล้ชิด และการถูกบังคับหรือจำยอมคบค้าสมาคมกับผู้ออกอาชญากรรมคนอื่น ๆ เป็นระยะเวลายาวนาน (ประธาน, 2546, หน้า 369) ซึ่งล้วนแต่ส่งผลต่อการปรับตัวในการกลับเข้าสู่สังคมภายหลังการพ้นโทษ

จากกระบวนการที่ผู้ผ่านการจำคุกไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นมนุษย์ปกติคนหนึ่งในสังคมเหมือนคนอื่น มีความแปลกแยกทางสังคม ทำให้เมื่อผู้ต้องขังกลับมาสู่สังคมต้องเผชิญกับ

ความรู้สึกใหม่ ทั้งความอาย (Shaming) ความแปลกแยก (Alienation) ถูกกีดกัน (Deprived) และถูกปฏิเสธให้ออกจากสังคมเดิม จากปฏิกิริยาของสังคมที่แสดงออกมาโดยตรงหรือผ่านทางสัญลักษณ์อื่นที่แสดงถึงพฤติกรรมเชิงลบ รวมถึงพฤติกรรม ที่ปฏิบัติต่างไปจากคนอื่นในสังคม ทำให้ผู้ที่ผ่านการจำคุกเกิดการรับรู้ในความหมายใหม่ของตน และกำหนดบทบาทตนให้เข้ากับสถานะใหม่ที่สังคมกำหนด กระบวนการเหล่านี้ คือ การติดตราตนเอง (Self - Labeling) ซึ่งกระบวนการนี้จะยิ่งทำให้ผู้ผ่านการจำคุกเกิดความแปลกแยก ความเครียด และรู้สึกรังเกียจเวลาที่ต้องปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากยิ่งขึ้นไปอีก ประกอบกับผู้ที่ผ่านการจำคุกยังถูกลิดรอนสถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมไปจากตนเอง หรือกลับมามีสถานะบางอย่างทางสังคมจากการผ่านการถูกจำคุกได้ ประสบการณ์เหล่านี้ เป็นการสร้างความกดดันและความเครียด จนเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็น “ขยะสังคม” (Social Scum) (พรชัย, 2558, หน้า 328) ที่ไม่มีคุณค่าของความเป็นคนเท่าเทียมกับผู้อื่น ไม่มีประโยชน์ และเป็นภาระให้กับบุคคลใกล้ชิด และสังคม ปรากฏการณ์เช่นนี้จะส่งผลให้บุคคลปรับเปลี่ยนทัศนคติ บุคลิกภาพ และพฤติกรรม ส่วนบุคคลของผู้ที่ผ่านการจำคุกให้เป็นไปในทิศทางที่เลวร้ายลง จนนำไปสู่การตัดสินใจก่ออาชญากรรมซ้ำ (Lemert, 1967 อ้างถึงใน เสกสัน, 2558, หน้า 123) หรืออาจกล่าวได้ว่าการก่ออาชญากรรมดังกล่าวเป็นผลพวงมาจากการติดตราทางสังคมผ่านกระบวนการลงโทษจำคุก และนำไปสู่การสร้างหรือปรับเปลี่ยนคุณลักษณะ ส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง ให้มีแนวโน้มไปสู่ความเป็นอาชญากรมากขึ้น

■ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง
- 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการติดตราทางสังคมด้วยการลงโทษจำคุกต่อลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง
- 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลร่วมระหว่างอายุและโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูกับลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง

■ ขอบเขตของการวิจัย

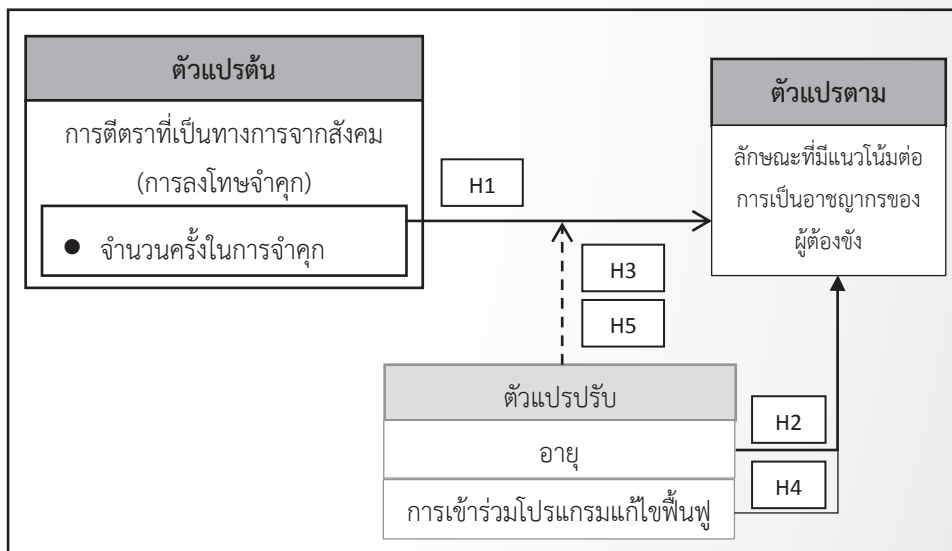
ผู้วิจัยทำการศึกษาลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังว่ามีลักษณะใดบ้าง และศึกษาอิทธิพลของการติดตราทางสังคมด้วยการลงโทษจำคุกต่อลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง โดยมุ่งวัดลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง ใน 5 ประเด็น (Hegger, 2015; Chase, 2016) ได้แก่ การต่อต้านค่านิยมของสังคม (Anti - social Values) หาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Entitlement) มีความสามารถในการควบคุมตนเองต่ำ (Low Self - control) และขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (Cognitive Laziness)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาในปัจจัยด้านจำนวนครั้งในการจำคุกเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการติดตราทางสังคมอย่างเป็นทางการโดยรัฐ และนำประเด็นเรื่องอายุและการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูมาเป็นปัจจัยเสริมในการพิจารณาเพิ่มเติม โดยการศึกษาผู้กระทำผิด

ที่ถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษโดยการจำคุก และอยู่ในการควบคุมของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งนับเป็นกลุ่มเปราะบางกลุ่มหนึ่งในสังคม ที่อยู่ภายใต้การดูแลของกรมราชทัณฑ์ และประเด็นที่การศึกษาที่มีความอ่อนไหว ในการเก็บข้อมูลจึงต้องดำเนินการภายใต้ความระมัดระวัง และเหมาะสมกับกฎระเบียบของกรมราชทัณฑ์ เป็นหลัก ซึ่งผู้วิจัยไม่อาจกำหนดและควบคุม

สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างบางประการได้ตามความต้องการทั้งสิ้น ทั้งนี้ การศึกษาครั้งนี้ มีลักษณะการวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการศึกษา ข้อมูลเบื้องต้นจากแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงสร้างกรอบการวิจัย และพัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ทดสอบ สมมติฐานการวิจัย

■ กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบการวิจัย

■ สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 ผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกมากกว่าจะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรสูงกว่าผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกน้อยกว่า

สมมติฐานที่ 2 ผู้ต้องขังที่มีอายุน้อยกว่าจะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรสูงกว่าผู้ต้องขังที่มีอายุมากกว่า

สมมติฐานที่ 3 ผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกมากและอายุน้อยจะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรสูงกว่าผู้ต้องขังที่มีอายุมากกว่า ในขณะที่ความแตกต่างด้านอายุจะ

ไม่มีผลต่อลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็น
อาชญากรของผู้ต้องขังในกลุ่มที่มีจำนวนครั้ง
ในการจำคุกน้อย

สมมติฐานที่ 4 ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโปรแกรม
แก้ไขฟื้นฟูจะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็น
อาชญากรสูงกว่าผู้ต้องขังที่ไม่ได้เข้าร่วม
โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู

สมมติฐานที่ 5 ผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้ง
ในการจำคุกมากและไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม
แก้ไขฟื้นฟู จะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็น
อาชญากรสูงกว่าผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโปรแกรม
การแก้ไขฟื้นฟู ในขณะที่ความแตกต่างในการ
เข้าร่วมโปรแกรมจะไม่มีผลต่อลักษณะที่มี
แนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง
ในกลุ่มที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกน้อย

■ สรุปผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
ลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของ
ผู้ต้องขังจากอิทธิพลของการถูกตีตราทาง
สังคมด้วยการลงโทษจำคุก และปัจจัยร่วมที่มี
อิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการถูกตีตรา
จากสังคมด้วยการลงโทษจำคุกกับลักษณะที่มี
แนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง
โดยกลุ่มประชากรในการศึกษา คือ ผู้ต้องขัง
ในเรือนจำ ซึ่งเป็นผู้ก่ออาชญากรรมหรือกระทำความผิด
ที่ถูกตีตราจากสังคมอย่างเป็นทางการในรูปแบบ
ของมาตรการลงโทษจากรัฐ ผู้วิจัยทำการ
สำรวจข้อมูล จากผู้ต้องขังชายจำนวน 444 คน
จากเรือนจำกลางบางขวาง ทณฑลสถานบำบัด

พิเศษกลาง เรือนจำพิเศษมีนบุรี และเรือนจำ
จังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้ตอบแบบสอบถาม
มีอายุเฉลี่ย 33 ปี และจบการศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น โดยข้อมูลเกี่ยวกับการจำคุก
พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ถูกศาล
ตัดสินลงโทษจำคุก เป็นระยะเวลา 3 ปี (ร้อยละ
33.78) โดยเป็นผู้ต้องขังเด็ดขาด (ร้อยละ 91.44)
และเป็นผู้ที่ถูกตัดสินจำคุก ครั้งแรก (ร้อยละ 66.21)
สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไข
พฤติกรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
เข้าร่วมเฉพาะโปรแกรมพื้นฐาน (ร้อยละ 61)
โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางศาสนา และ
รองลงมา คือ การฝึกอาชีพ

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะที่มีแนวโน้ม
ต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่มีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อ
การเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง โดยรวมอยู่ใน
ระดับน้อย เมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ
ที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง
ในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ต้องขังมีลักษณะของการ
ต่อต้านค่านิยมของสังคม (Anti - social Values)
และการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Entitlement)
อยู่ในระดับมาก ในขณะที่มีลักษณะที่มีแนวโน้ม
ต่อการเป็นอาชญากร ในลักษณะของการหา
เหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) และ
ความสามารถในการควบคุมตนเองต่ำ (Low Self-
control) อยู่ในระดับน้อย รวมทั้งมีลักษณะ
ที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรในลักษณะ
ของการขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็น
ระบบ (Cognitive Laziness) อยู่ในระดับน้อยที่สุด
ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง

ลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง	จำนวนผู้ตอบ (คน)	$\bar{x}$	SD.
1) การต่อต้านค่านิยมของสังคม	439	2.62	.557
2) การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง	440	2.61	.563
3) การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง	435	2.22	.735
4) ความสามารถในการควบคุมตนเองต่ำ	440	1.92	.552
5) การขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ	442	1.43	.434
ลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง 2.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .331			

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรพบว่า

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งในการจำคุกของผู้ต้องขังกับลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากร

ของผู้ต้องขังโดยใช้สถิติ One-Way ANOVA พบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า ผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งมากกว่าจะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังมากกว่า ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังจำแนกตามจำนวนครั้งในการจำคุก ($n = 424$)

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.793	2	.396	3.657	.027
ภายในกลุ่ม	45.430	419	.108		
รวม	46.223	421			

เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกต่างกัน 3 กลุ่ม พบว่า ผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกที่แตกต่างกัน มีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบ

รายคู่ ว่าผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกที่แตกต่างกันกลุ่มใดบ้างที่มีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรที่แตกต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังที่มีลักษณะแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรแตกต่างกัน มี 1 คู่ คือ ผู้ต้องขังที่ถูกตัดสินจำคุกครั้งแรก กับผู้ต้องขังที่จำคุกตั้งแต่สามครั้งขึ้นไป ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังจำแนกตามจำนวนครั้งในการจำคุกเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ Scheffe (n = 424)

	1 ครั้ง	2 ครั้ง	ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป
1 ครั้ง	-	-.0576	-.1435*
2 ครั้ง		-	-.0858
ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป			-

* p<.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ต้องขังกับลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง โดยใช้สถิติ One - Way ANOVA พบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 2

ที่ว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุน้อยกว่าจะมีระดับการติดยาตนเองเป็นอาชญากรมากกว่าผู้ต้องขังที่มีอายุมากกว่า ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังจำแนกตามอายุ (n = 421)

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.077	4	.269	2.486	.043
ภายในกลุ่ม	44.639	412	.108		
รวม	45.716	416			

การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งในการจำคุกและลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังโดยมีอายุของผู้ต้องขังเป็นตัวแปรปรับ โดยใช้สถิติ Two - Way ANOVA พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 3

และอายุน้อยจะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรสูงกว่าผู้ต้องขังที่มีอายุมากกว่า ในขณะที่ความแตกต่างด้านอายุจะไม่มีผลต่อลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังในกลุ่มที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกน้อย ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกต่างกัน โดยมีอายุของผู้ต้องขังเป็นตัวแปรปรับ (n = 421)

ข้อมูล	SS	DF	MS	F	Sig.
Interaction	.885	8	.111	1.034	.410

การทดสอบสมมติฐานที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่าง การเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูของผู้ต้องขังกับลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง โดยใช้สถิติ One - Way ANOVA พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 4 ที่ว่า

ผู้ต้องขังที่มีการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูที่แตกต่างกันจะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังแตกต่างกัน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง จำแนกตามการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูของผู้ต้องขัง (n = 416)

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.399	2	.199	1.826	.162
ภายในกลุ่ม	45.084	413	.109		
รวม	45.483	415			

การทดสอบสมมติฐานที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งในการจำคุกและลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง โดยมีการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูเป็นตัวแปรปรับ โดยใช้สถิติ Two - Way ANOVA พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 5 ที่ว่า ผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกมากและไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

แก้ไขฟื้นฟู จะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรสูงกว่าผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู ในขณะที่ความแตกต่างในการเข้าร่วมโปรแกรมจะไม่มีผลต่อลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังในกลุ่มที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกน้อย

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังที่มีจำนวนครั้งในการจำคุกต่างกัน โดยมีการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูของผู้ต้องขังเป็นตัวแปรปรับ (n = 416)

ข้อมูล	SS	DF	MS	F	Sig.
Interaction	.154	4	.038	.354	.841

■ อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรโดยรวมอยู่ในระดับน้อย กล่าวคือ จากมุมมองของผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่อธิบายถึงตนเองนั้น มีความสอดคล้องกับลักษณะของบุคคลที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นอาชญากรตามแนวคิดทางวิชาการไม่มากนัก อาจเนื่องมาจากผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ต้องขังที่ต้องโทษในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีปัญหาซับซ้อนไม่เหมือนกับปัญหาอาชญากรรมอื่น ๆ โดยกลุ่มผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ไม่ได้คิดว่าสิ่งที่ตนเองทำเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากการกระทำดังกล่าวนอกจากจะทำให้ตนเองเป็นที่ยอมรับ สร้างชื่อเสียงหรือมีอิทธิพลในกลุ่ม และยังมองว่าการจำหน่ายหรือใช้ยาเสพติดเกิดจากความสมัครใจส่วนบุคคล ไม่ได้บังคับ ช่มชู้ สร้างความเดือดร้อนหรือทำร้ายใคร (เกษมศานต์ และคณะ, 2558, หน้า 109) แต่ความผิดของยาเสพติดเป็นความผิดที่รัฐกำหนดขึ้น หรือ Mala Prohibita และในสังคมบางประเทศการใช้ยาเสพติดไม่มีความผิด ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ใช้อ้างว่าสิ่งที่ตนเองทำไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายและมองว่าตนเองไม่ใช่อาชญากรที่มีความชั่วร้าย

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง พบว่า มีข้อสังเกตที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

(1) จำนวนครั้งในการจำคุก เป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นถึงความถี่ในการถูกตีตราจาก

สังคมอย่างเป็นทางการต่อบุคคลนั้น ซึ่งสะท้อนจำนวนครั้งในการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนของบุคคลนั้น ๆ ส่งผลให้เกิดการตีตราซ้ำจากสังคมและนำไปสู่การสร้างลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง จนบุคคลที่ถูกตีตรานั้นเชื่อว่าตนเองเป็นอย่างທີ່สังคมกำหนดจนสุดท้ายบุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปตามภาพที่สังคมกำหนด โดยการตีตราทางสังคมอย่างเป็นทางการซ้ำ ๆ จะวัดจากจำนวนครั้งในการจำคุกของผู้ต้องขัง ซึ่งบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม และสังคมไม่ยอมรับการกระทำนั้น บุคคลจะถูกลดโทษ หรือตีตราจากสังคมอย่างเป็นทางการ โดย Lemert (1967 อ้างถึงใน เสกสัน, 2558, หน้า 123) อธิบายว่า การตอบโต้จากสังคมเช่นนี้เป็นกระบวนการกระตุ้นหรือตอกย้ำพฤติกรรมเบี่ยงเบนครั้งแรก (Primary Deviance) ของบุคคลทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนถาวร (Secondary Deviance) ไปในที่สุด และจากการที่บุคคลเหล่านี้ถูกสังคมกำหนดภาพลักษณ์ว่าเป็นบุคคลที่สามารถก่ออาชญากรรมได้เมื่อมีโอกาส ทั้งที่ความจริงบุคคลยังไม่ได้แสดงพฤติกรรมอาชญากรรมหรือมีความคิดเช่นนั้นออกมา แต่การถูกตีตราจากสังคม และปฏิเสธไม่ให้อยู่สังคมด้วย ทำให้บุคคลที่ถูกตีตรา (Alternative Behavior) มีทางเลือกน้อยลงหรือพื้นที่ในสังคมน้อยลงนำไปสู่การรวมกลุ่มกันของบุคคลที่ถูกปฏิเสธจากสังคม ซึ่งอาจนำไปสู่การรวมตัวกันของผู้ที่ไม่เป็นที่ต้องการของสังคม ส่งผลให้บุคคลเหล่านี้เกิดการรับรู้และกำหนดให้ตนเองกลายเป็นอาชญากร (Criminal Self - image) เหมือนที่สังคมกำหนด (Lemert, 1967 อ้างถึงใน พรชัย,

2558, หน้า 283-284) ทั้งนี้ บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนถาวรจะมีโอกาสน้อยกว่าอาชญากรรมที่รุนแรงและหลากหลายมากกว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนขั้นต้น เนื่องจากบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนขั้นต้นอาจจะกระทำผิดโดยไม่ตั้งใจหรืออาจจะเป็นความผิดเล็กน้อยแต่บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนถาวรจะก่ออาชญากรรมจากความเชื่อว่าตนเองเป็นอาชญากรที่ก่ออาชญากรรมเป็นวิถีชีวิตปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่ผ่านการลงโทษด้วยวิธีการจำคุกจะมีโอกาสที่จะติดตราตนเองเป็นอาชญากรมากกว่าผู้ที่ไม่เคยกระทำผิด เนื่องจากการลงโทษจำคุกเป็นการคัดแยกผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนให้ออกไปจากสังคม การลงโทษเช่นนี้ยังเป็นการตอกย้ำให้ผู้ที่ถูกติดตราและสังคม เกิดความรู้สึกเชิงลบกับบุคคลที่ถูกลงโทษเช่นนี้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการลงโทษจำคุกมีนัยของการแสดงว่าบุคคลที่ถูกคัดแยกไปนั้นเป็นบุคคลที่ไม่ปกติและไม่สมควรอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม เป็นผู้ร้ายแตกต่างจากผู้ดีเป็นคนคุก การสร้างภาพเหล่านี้นำไปสู่การยอมรับสถานะและการติดตราตนเองเป็นอาชญากรอาชีพ (Habitual Crime) ทำให้บุคคลมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรมากยิ่งขึ้น และอาจดำรงชีพอยู่ด้วยการประกอบอาชญากรรมอย่างต่อเนื่องหรือการกระทำผิดจนติดเป็นนิสัย (Clinard, 1963) อย่างไรก็ตามหากมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากร ทั้ง 5 ประการดังกล่าว ในกลุ่มคนทั่วไปหรือผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดที่ยังไม่ถูกตัดสินลงโทษ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษานี้ ย่อมทำให้เห็นได้ชัดเจนมากขึ้นว่า การจำคุกเป็นปัจจัยที่ทำให้

บุคคลมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรมากขึ้นเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลที่ไม่ถูกจำคุก

ทั้งนี้ พบว่ามีข้อค้นพบและความเห็นทางวิชาการที่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าการลงโทษจำคุกก่อให้เกิดความเสียหายที่เกินความจำเป็นมากกว่าได้รับประโยชน์ ดังการศึกษาของ Tannenbaum (1938) ในหนังสือ Crime and The Community ที่ทำการศึกษาอิทธิพลของการถูกตราหน้าว่าเป็นอาชญากรที่มีต่อจิตใจและทัศนคติของเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีอาญา พบว่า ผลกระทบจากการถูกดำเนินคดี โดยกระบวนการยุติธรรมเป็นการสร้างประสบการณ์อันเลวร้าย ผ่านขั้นตอนการถูกดำเนินคดีและปฏิบัติาโต้ตอบของคนในสังคม ทำให้ไม่สามารถกลับสู่สังคมได้ตามเดิม ผ่านกระบวนการกระตุ้น หรือเร่งรัดให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่ถูกระบุ และการประทับตราซ้ำจากกระบวนการยุติธรรมของรัฐ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นอาชญากรเป็นกลุ่มใหม่ในสังคมที่จะถูกแยกออกจากสังคมและนำไปสู่การกำหนดว่าตนเองเป็นคนเลว สอดคล้องกับ Lemert (1951) ที่ได้กล่าวถึงในหนังสือ Social Pathology ว่ากระบวนการตอบโต้ทางสังคมเป็นทางการ (กระบวนการยุติธรรม) จะทำให้บุคคลพัฒนาพฤติกรรมเบี่ยงเบนดั้งเดิม (Primary Deviance) ซึ่ง Hagan (2013, p. 186) ได้อธิบายต่อว่าการตอกย้ำจากการลงโทษเช่นนี้มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่อเนื่องหรือถาวร (Secondary Deviance) จนไม่อาจแก้ไขได้

โดยความเห็นจากประธาน (2546, หน้า 369) อธิบายว่า การลงโทษผู้กระทำผิดโดยใช้การจำคุกนี้

ย่อมจะส่งผลร้ายโดยตรงแก่ผู้กระทำผิดหลายประการ ได้แก่ การเกิดความรู้สึกถูกรังเกียจจากสังคมนอกเรือนจำ การได้รับการปฏิบัติที่ต่ำกว่ามาตรฐานการครองชีพโดยทั่วไป การสูญเสียการติดต่อกับเพศตรงข้าม การสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง และการถูกบังคับหรือจำยอมคบค้าสมาคมกับผู้กระทำความผิดอื่น ๆ เป็นระยะเวลายาวนาน รวมทั้งอาจเกิดปัญหาจากความเครียดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ถูกคุมขังในเรือนจำ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ต้องขังยอมรับตัวตนในฐานะของอาชญากรหรือผู้กระทำผิดตามที่สังคมกำหนด นำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติ มุมมอง และการกำหนดตัวตนของผู้ต้องขัง จนสร้างบุคลิกภาพและพฤติกรรมส่วนบุคคลของของตนเองให้เป็นไปในทิศทางที่เลวร้ายลงไป

(2) อายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงสถานะทางสังคมและตำแหน่งของบุคคลในสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ โดยสถานะทางสังคมของบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับการถูกตีตราจากสังคม ทั้งการตีตราอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ อีกทั้ง ยังส่งผลเกี่ยวเนื่องกับความร้ายแรงหรือรุนแรงที่บุคคลจะถูกตีตรา และลักษณะว่าจะสังคมถูกตีตราอย่างไร โดยปัจจัยด้านอายุจะเข้ามามีผลตั้งแต่แรกเริ่มที่บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา แล้วจะถูกสังคมตัดสินว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือไม่ เนื่องจากสถานะทางสังคมของบุคคลนอกจากจะแสดงสถานะและตำแหน่งในสังคมของบุคคลแล้ว สถานะทางสังคมยังเป็นการกำหนดหน้าที่ และความคาดหวังของบุคคลที่จะแสดงออกหรือกระทำกับสังคมอย่างไรด้วย นอกจากนี้สถานะด้านอายุ

ของบุคคลยังมีอิทธิพลต่อการที่บุคคลจะกำหนดตนเองว่าเป็นอย่างไรผ่านการรับรู้จากปฏิกิริยาตอบโต้ทางสังคมที่จะหล่อหลอมบุคคลนั้น ๆ อีกด้วย ซึ่ง Erikson (1966) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่จะส่งผลต่อกระบวนการตีตราจากสังคมว่า กระบวนการตีตราทางสังคมนั้น ไม่ได้เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่บุคคลกระทำเป็นสำคัญ แต่ขึ้นอยู่กับสถานภาพทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของศูนย์สุขภาพจิต กองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์ เรื่อง “ทัศนคติต่อการกระทำผิดกฎหมาย ทัศนคติต่อรูปแบบในการดำเนินชีวิตการใช้กลไกป้องกันตนเอง และการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ต้องขังไทย” (2557, หน้า 96) ที่กล่าวถึงกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังที่มีอายุสูงขึ้นจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ เพราะว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังที่สูงวัยขึ้นจะมีวุฒิภาวะทางด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านอารมณ์ ความคิด สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังที่มีอายุน้อยกว่า จึงมีการไตร่ตรองเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังในวัยที่มีอายุน้อยกว่า ทำให้ผู้ที่มีอายุมากกว่าย่อมมีความมั่นคงทางด้านอารมณ์ ความคิด ทำให้มีภูมิคุ้มกัน ปฏิกริยาตอบโต้จากสังคมมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า สอดคล้องกับผลการศึกษา ในครั้งนี้ที่พบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุน้อยกว่าจะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากร มากกว่าผู้ต้องขังที่มีอายุมากกว่า ซึ่งผู้ต้องขังที่มีอายุเพิ่มขึ้นจะมีระดับการตีตราตนเองลดลงทำให้มีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรลดลงไปด้วย

อย่างไรก็ดี แม้ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุน้อยกว่ามีลักษณะที่มีแนวโน้ม

ต่อการเป็นอาชญากรมากกว่าผู้ต้องขังที่มีอายุมาก แต่เมื่อนำมาพิจารณาควบคู่กับจำนวนครั้ง ในการจำคุกกลับพบว่า ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องขัง ที่มีอายุเท่าใดหากมีการจำคุกจำนวนเพิ่มขึ้น จะมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากร ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากกระบวนการ ในการลงโทษจำคุกที่ปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เหมือนกัน ทุกคน ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกถูกตีตรา ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งในกระบวนการ ตีตราในเรือนจำเช่นนี้ จะแตกต่างจากสภาพ สังคมภายนอกที่ผู้ที่มีอายุน้อยมักจะถูก กระบวนการตีตราจากสังคมน้อยกว่าผู้ที่มี อายุมาก ส่งผลให้อายุไม่มีอิทธิพลต่อลักษณะ ที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรในกลุ่มผู้ต้องขัง ที่มีจำนวนครั้ง ในการจำคุกมาก

จากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การถูกตีตราซ้ำอย่างเป็นทาง การจากสังคมโดยการลงโทษจำคุก บังคับสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรม เบี่ยงเบนถาวรในลักษณะที่มีแนวโน้มต่อ การเป็นอาชญากรได้ ดังนั้น ยิ่งบุคคลถูกตีตราซ้ำ โดยการลงโทษจำคุกบ่อยครั้งเพียงใดจะยิ่ง เป็นการตอกย้ำให้ผู้ที่ถูกตีตราและสังคมเกิด ความรู้สึกเชิงลบมากยิ่งขึ้น และอาจนำไปสู่ การมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากร ของผู้ต้องขังมากขึ้น

ในขณะที่ปัจจัยด้านการเข้าร่วมโปรแกรม แก้ไขฟื้นฟูที่พบว่า ไม่ได้มีอิทธิพลต่อลักษณะที่มี แนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังนั้น อาจมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

(1) ตัวผู้ต้องขังเอง ที่ตัดสินใจเข้าร่วม โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูเพราะสาเหตุอื่น โดย พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ส่วนที่ 3

ประโยชน์ของผู้ต้องขัง มาตรา 52 ที่ระบุไว้ว่า นักโทษเด็กขาดคนใดแสดงให้เห็นว่ามีความ ประพฤติดี มีความอดทน อดทน ความก้าวหน้า ในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดี หรือ ทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษอาจ ได้รับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีประโยชน์ 8 ข้อ อาทิ ได้รับความสะดวกในเรือนจำตาม ระเบียบ เลื่อนชั้น แต่งตั้งให้มีหน้าที่ ลาออกไป นอกเรือนจำเมื่อมีฐานะสำคัญเกี่ยวกับญาติ ลดวันต้องโทษ ได้ออกไปทำงานนอกเรือนจำ โดยการตัดสินใจบนพื้นฐานการได้รับประโยชน์ เช่นนี้ย่อมทำให้ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโปรแกรม บำบัดไม่ได้ตั้งใจที่จะแก้ไขพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรืออาชญากรรมของตนเองอย่างแท้จริง

(2) ความไม่พร้อมของเรือนจำ เนื่องจาก ปัญหาผู้ต้องขังมีจำนวนมากหรือ “ผู้ต้องขัง ล้นเรือนจำ” ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถ ดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ และเครื่องมือ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการไม่เพียงพอ อีกทั้ง เมื่อผู้ต้องขังเข้าร่วมโปรแกรมฯ เสร็จแล้ว ต้องกลับเข้าไปอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังอื่นเป็น ระยะเวลาที่ยาวนานในแต่ละวัน ทำให้ทัศนคติ ความคิด และพฤติกรรมไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง

ถึงแม้ว่าทางกรมราชทัณฑ์จะมีการจัดทำ คู่มือการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิด โดยส่วนส่งเสริมสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ สำนักพฤตินัย ของกรมราชทัณฑ์ ที่มีการระบุไว้ ให้มีการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอย่าง เป็นระบบ ต่อเนื่อง สัมพันธ์กัน และเพื่อให้ การแก้ไขฟื้นฟูส่ง คนดีกลับสู่สังคมมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี ปัญหาที่ทำให้โปรแกรมฯ ไม่ลุล่วงไปด้วยดียังมีปัญหาอีกหลายประการ อาทิ มีผู้ปฏิบัติงานหลายคนยังมองว่า กรมราชทัณฑ์จะต้องมุ่งเน้นการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยเป็นลำดับแรก ซึ่งด้วยจำนวนผู้ต้องขังที่มีจำนวนมากเพียงแค่ควบคุมให้ผู้ต้องขังไม่กระทำความผิดก็เปรียบก่อนความวุ่นวาย ใช้ความรุนแรงเพื่อหลบหนี หรือ “แหกหัก” ก็เป็นงานที่ดำเนินการยากอยู่แล้ว ประกอบกับในสังคมยังมีทัศนคติที่มองผู้ต้องขังอย่างเหมารวมและอคติว่าเป็นคนชั่วร้าย เป็นคนไม่ดี เป็นพวกชั่วๆ ขี้ตาราง ทำผิดโดยกมลสันดาน และยากที่จะกลับตัวกลับใจ การติตราผู้ต้องขังเช่นนี้เป็นการตอกย้ำเพิ่มเติมไปควบคู่ไปกับการลงโทษทางกฎหมาย เมื่อพ้นโทษกลับสู่สังคมยังต้องเผชิญกับสถานะทางสังคมที่ถูกลดให้ต่ำกว่าคนอื่น ยิ่งทำให้สังคมเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีอคติหลายประการ ทำให้ภารกิจของงานราชทัณฑ์ในเรื่องการพัฒนาฟื้นฟูพฤตินิสัยตามนโยบายการคืนคนดีกลับสู่สังคมดำเนินไปอย่างโดดเดี่ยว และยากที่จะเป็นจริงได้ (กฤตยา และคณะ, 2560, หน้า 40) ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมหรือไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู ไม่มีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังแตกต่างกัน

แม้ว่า ทางกรมราชทัณฑ์จะมีการจัดทำคู่มือการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิด โดยส่วนส่งเสริมสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ สำนักพฤตินิสัย ของกรมราชทัณฑ์ ที่มีการระบุไว้ให้มีการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง สัมพันธ์กัน และเพื่อให้การ

แก้ไขฟื้นฟู ส่งคนดีกลับสู่สังคมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ด้วยปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้การจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิดไม่เกิดกลไกหรือกระบวนการตามที่ระบุไว้ในคู่มือ

■ ข้อเสนอแนะ

1. ส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จากการศึกษาเรื่องอิทธิพลจากการติตรากล่าวถึงผลจากการลงโทษจำคุกจะส่งผลให้บุคคลถูกติตราอย่างรุนแรง และอาจนำไปสู่การมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง โดยปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังคือ จำนวนครั้งที่จำคุก พบว่าหากบุคคลยิ่งถูกติตราซ้ำ ๆ จากสังคม จะยิ่งมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังมากขึ้น จนบุคคลเกิดกระบวนการติตราตนเองเป็นอาชญากร สุดท้ายบุคคลนั้นจะเชื่อและกำหนดตนเองให้มีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรดังที่สังคมกำหนด ซึ่งอาจดำรงชีวิตอยู่โดยการก่ออาชญากรรมจนถูกจับกุมเข้าสู่กระบวนการลงโทษทางอาญาและการติตราอย่างเป็นทางการเป็นวงจรซ้ำ ๆ อีก จึงอาจกล่าวได้ว่า การลงโทษจำคุกเป็นกระบวนการหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนขั้นแรก ให้กลายเป็นอาชญากรอาชีพที่ก่อความเสียหายร้ายแรงให้กับสังคมมากยิ่งขึ้นในอนาคต ดังนั้น

จึงปรากฏแนวคิดเรื่องของการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Alternatives to Justice) ในคดีอาญากับผู้ที่กระทำความผิดบางคดีหรือบางรายให้ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการลงโทษจำคุก (กิตติพงษ์, 2545) ที่อาจเป็นแนวทางหนึ่งในการลดช่วยความรุนแรงในการตีตราจากสังคมอย่างเป็นทางการ และลดการตีตราตนเองเป็นอาชญากรของผู้กระทำผิด

ทั้งนี้ ในการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ อาทิ การใช้มาตรการยุติธรรมชุมชนคุมประพฤติกลุ่มผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กเยาวชน หรือผู้ที่กระทำความผิดในคดีที่ไม่ร้ายแรง และกระทำความผิดเป็นครั้งแรก โดยให้คนชุมชนเป็นผู้ดำเนินการโดยเฉพาะคดียาเสพติด เสพสิ่งของมึนเมา ทะเลาะวิวาทหรือลักขโมยเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งเป็นคดีที่มีจำนวนผู้กระทำผิดค่อนข้างมาก และเป็นคดีทั่วไปที่พบเห็นได้ในชุมชน ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งของกรมคุมประพฤติที่ใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เน้นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล และยังให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมและป้องกันการอาชญากรรม รวมทั้งแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมผู้กระทำผิด ที่จะเข้ามาช่วยให้ผู้ที่กระทำความผิดแก้ไขพฤติกรรมและกลับสู่สังคมได้อย่างแนบเนียนมากยิ่งขึ้น หรือการสั่งให้ทำงานสาธารณะตามจำนวนชั่วโมงที่กำหนด และการใส่อุปกรณ์ติดตามหรือกำไลอิเล็กทรอนิกส์ในกลุ่มผู้กระทำผิดไม่ร้ายแรง ทำให้ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ได้มีโอกาสประกอบอาชีพซึ่งจะช่วยไม่ให้เกิดปัญหาการขาดรายได้ตามมา หรือใช้ในกลุ่มผู้กระทำผิดทางเพศไม่ให้ออกนอกหรือเข้าใกล้บางพื้นที่ เนื่องจาก

ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ที่มักมีพฤติกรรมกลับไปยุ่งเกี่ยวกับเหยื่อลักษณะหรือกลุ่มเดิมซ้ำ ๆ สอดคล้องกับการปรับกระบวนการทศน์ของกระบวนการยุติธรรมตามแนวคิดทางอาชญาวิทยาจากที่เดิมมุ่งเน้นการลงโทษโดยการควบคุมตัวเพื่อแก้แค้น ยับยั้ง และป้องกันไม่ให้อาชญากรสร้างความเสียหายกับสังคมได้อีกซึ่งเป็นการมุ่งกระทำต่อตัวอาชญากร (จุฑารัตน์, 2553, หน้า 19 - 27) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดชนิดต่าง ๆ ให้เกิดความเหมาะสมทั้งการสนับสนุนการมีส่วนร่วม และการดูแลให้คำแนะนำจากหลายภาคส่วน ทั้งนี้ ในการดำเนินการจะอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความยุติธรรมให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม (สุทธิพล, 2548)

จะเห็นได้ว่ากระบวนการยุติธรรมทางเลือกจะเป็นการช่วยลดข้อพิพาทของคดีอาญาที่จะขึ้นสู่ศาล และยังช่วยลดปัญหาผู้ต้องขังที่มีจำนวนมากซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถในการควบคุมดูแลและพัฒนาพฤตินิสัยของกรมราชทัณฑ์ได้ตามที่กำหนด ซึ่งหากในอนาคตผู้ต้องขังมีจำนวนลดลงในระดับที่เหมาะสม จะช่วยให้กรมราชทัณฑ์สามารถดำเนินกิจกรรมที่ช่วยแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และคาดหวังได้ว่าจะเป็นแนวทางสำคัญในการลดทอนการตีตราที่อาจนำไปสู่การมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังให้ลดลง และพร้อมจะกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคมเมื่อพ้นโทษ

2. ผลักดันให้เกิดการจำแนกและกำหนดแนวปฏิบัติให้ผู้ต้องขังในแต่ละกลุ่มอายุอย่างแท้จริงในเรือนจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ในกลุ่มผู้ต้องขังที่ถูกตัดสินลงโทษจำคุกครั้งแรก และมีอายุน้อยกว่า 25 ปี เนื่องจากทาง กรมราชทัณฑ์กำหนดว่าเป็นผู้ต้องขังที่เป็น ช่วงวัยที่มีอายุน้อย ยังไม่มีประสบการณ์และ การสร้างตัวตนที่มั่นคง สอดคล้องกับหลัก ทฤษฎีที่ว่าผู้ต้องขังที่มีอายุน้อยหรือ ผู้ต้องขังวัยหนุ่มสาวส่วนใหญ่กระทำผิดเพราะ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ประมาทถูกล่อลวง พลาดพลั้ง และหลงผิด หากผู้ต้องขังเหล่านี้ ได้รับการแก้ไขและพัฒนาความรู้สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความคิด และจิตใจให้ดี จะทำให้ ผู้ต้องขังเหล่านี้กลับตัวเป็นพลเมืองดี กลายเป็น ทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ สืบไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 หมวด 3 การจำแนกเขตความรับผิดชอบ และมาตรฐานเรือนจำ มาตรา 31 การจำแนก ประเภทหรือชั้นของเรือนจำ ได้กำหนดแนวทาง การแยกผู้ต้องขัง โดยอาศัยเกณฑ์อย่างใด อย่างหนึ่ง ได้แก่ 1) เพศของผู้ต้องขัง 2) สถานะ ของผู้ต้องขัง 3) ความประสงค์ในการพัฒนา พฤตินิสัยของผู้ต้องขัง 4) ความมั่นคงของเรือนจำ 5) ลักษณะของเรือนจำ

ดังนั้น การควบคุมและแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง อย่างเหมาะสม จะเป็นส่วนหนึ่งที่ยช่วยลดทอน ไม่ให้ผู้ต้องขังที่มีอายุน้อยเข้าไปปะปนอยู่กับ ผู้ต้องขังที่มีอายุมาก ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเป็น ผู้ต้องขังที่มีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็น อาชญากรของผู้ต้องขังมากกว่า เมื่อผู้ต้องขังที่มี อายุน้อยเข้าไปอยู่ปะปนกับผู้ต้องขังดังกล่าว อาจทำให้เกิดการซึมซับ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ทักษะคิดเหล่านี้มาหล่อหลอมตนเองขึ้นมาใหม่ ซึ่งมีลักษณะความเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง มากยิ่งขึ้น จึงควรผลักดันให้มีการจำแนกสถานที่

ที่ใช้ในการควบคุมตัวผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ยช่วยลดความรุนแรง ในกระบวนการตีตราจากสังคม รวมทั้งลักษณะ ที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขัง ให้ลดลงได้

3. พัฒนาและสนับสนุนแนวทางการลงโทษ จำคุกเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการลงโทษจำคุก เพื่อแก้แค้นทดแทน โดยการผลักดันให้เกิด การดำเนินการตามคู่มือการจัดโปรแกรมการ แก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและ พฤติการณ์การกระทำผิด สอดคล้องกับแนวคิด การลงโทษจำคุกเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งเป็นอีกหนึ่ง ภารกิจที่กำหนดไว้ให้กรมราชทัณฑ์ต้องปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 หมวด 4 ผู้ต้องขัง ส่วนที่ 2 การจำแนกและ การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ตั้งแต่มาตราที่ 40 - 42 ที่มีใจความกล่าวถึง การคัดแยกและ แนวทางในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้เหมาะสม กับลักษณะความผิด ความรุนแรง และปัจจัย ส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง ให้ความสำคัญพร้อมก่อน ปลดปล่อยตัว โดยมุ่งเน้นกำหนดประเภทผู้ต้องขัง ว่าเป็นผู้กระทำผิดโดยบันดาลโทสะโดยไตร่ตรอง ไว้ก่อน หรือเป็นอาชญากรโดยสันดาน

ทั้งนี้ หากเรือนจำหรือทัณฑสถานสามารถ ใช้โอกาสที่ผู้กระทำผิดต้องอยู่ในความควบคุม ดูแล เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังเข้ารับโปรแกรม แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดตรงกับลักษณะของความผิด จะช่วยส่งเสริมสามารถดำเนินการแก้ไข พฤติกรรมของผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น เป็นการช่วยลดทอนลักษณะที่มี แนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังได้ และการที่ผู้ต้องขังใช้เวลาเข้าร่วมโปรแกรม ยังเป็นการช่วยลดปัญหาผู้ต้องขังใช้เวลาว่าง

เพื่อกระทำให้สิ่งไม่ดีในเรือนจำ อาทิ การพนัน การลักลอบใช้สิ่งเสพติด และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พฤติกรรมกระทำความผิด ซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้ต้องขังมีกิจกรรมอื่นเข้ามา ยึดเหนี่ยวจิตใจ การใช้เวลาให้มีประโยชน์ มากขึ้น พร้อมทั้งมีทักษะในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังกลับสู่สังคมได้เมื่อพ้นโทษ เป็นอีกหนึ่งทางเลือกให้ผู้ต้องกลับไปที่อาชญากรรม เพื่อเลี้ยงชีพ ทำให้ผู้พ้นโทษรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามากขึ้น ลดการตีตราตนเองว่าเป็นผู้กระทำความผิด และมีลักษณะที่มีแนวโน้มต่อการเป็นอาชญากรของผู้ต้องขังลดลง

■ บรรณานุกรม

กฤตยา อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาระ. (2560). “เรือนจำสุขภาวะกับการเปลี่ยนผ่าน กระบวนทัศน์”. ใน กฤตยา อาชวนิจกุล และ กุลภา วจนสาระ (กองบรรณาธิการ), “การขับเคลื่อน ‘คุกไทย’ สู่ ‘เรือนจำสุขภาวะ’” (หน้า 17-55). กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2545). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ และคณะ. (2558). *รายงานฉบับสมบูรณ์: ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดและการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย และคณะ. (2553). *รายงานวิจัยการพัฒนารอบแนวทางการวิจัยชุดโครงการกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

ธานี วรภัทร์. (2557). *หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา*. กรุงเทพฯ: วิญญชน.

นัทธี จิตสว่าง. (2542). *หลักทฤษฎีวิทยา*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.

ประธาน วัฒนวาณิชย์. (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.

พรชัย ชันดี, ธัชชัย ปิตะนิละบุตร, และอัศวิน งามวิไล. (2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัยและนโยบายประยุกต์*. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. 134(21ก), 10.

สุทธิพล ทวีชัยการ. (2548). ทางเลือกในการเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งกรณีผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่าย: การเจรจาต่อรอง การไกล่เกลี่ย หรือกระบวนการผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่าย. *วารสารกฎหมายธุรกิจบัณฑิตย์*, 5(2), 32 - 41.

เสกสันต์ เครือคำ. (2558). *อาชญากรรมอาชญาวิทยา และงานยุติธรรมทางอาญา*. นครปฐม: เพชรเกษม.

เสริน ปุณณะหิตานนท์. (2558). *การกระทำความผิดในสังคม: สังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หนังสือต่างประเทศ

Chase, J (2016). *10 Common Traits of Career Criminals*. Retrieved from <https://authorjenniferchase.com/2016/10/07/10-common-traits-of-career-criminals>.

Erikson, K. T. (1966). *Wayward Puritans: A Study in the Sociology of Deviance*. New York: Wiley.

Hagan, F. E. (2013). *Introduction to Criminology: Theory, Methods, and Criminal Behavior*. CA: Thousand Oaks, SAGE Publications.

Lemert, E. (1951). *Social Pathology*. New York: McGraw-Hill.

Tannenbaum, F. (1938). *Crime and community*. Boston: Ginn.

